

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: فیودور لوکیانوف*
برگردان: کورش تیموری فر
۱۴ می ۲۰۲۳

چین در مسیر خود برای ابرقدرت شدن

فضای بین‌المللی در بستر دو بلوک‌بندی: یکی به رهبری ایالات متحده و متحدین آن، و دیگری توسط بیجینگ و مسکو در حال شکل‌گیری است.

چین فعالیت دیپلماتیک خود را به‌طور قابل توجهی افزایش داده است. دلیل آن فقط این نیست که از انزوای دوران پاندمی بیرون آمده است. انگیزه اصلی، این است که نقش و وزن چین در عرصه بین‌المللی تا به آنجا رشد کرده که دیگر جدائی عمیق، امکان‌پذیر نیست. این یک تغییر مهم در خودآگاهی چینی است. حال سؤال این است که این حضور، در عمل به چه تغییری در صحنه بین‌المللی می‌انجامد.

پرهیز از عمل شر، و مانع شدن از درگیری خصومت‌آمیز تضادها، جزئی از اصول فلسفه سنتی است؛ در عین حال، یک روش کاربردی در حوزه فعالیت‌های بین‌المللی است. تجزیه و تحلیل دقیق این پدیده‌ها را باید به متخصصان واگذار کرد، اما شایان ذکر است که چرخش از چنین نگاهی به جهان، به‌سمت مواجهه ایدئولوژیک و ژئوپلیتیک متداول، زمانی رخ داد که چین آموزه کمونیستی اساساً غربی را انتخاب کرد.

مانو تسه‌تونگ تلاش کرد که نه تنها نظم اجتماعی، بلکه فرهنگ چینی‌ها را نیز تغییر دهد. اما دوره حاکمیت وی، که بازگشت به یک تعادل ستراتیژیک متناسب با دیدگاه چینی‌ها نسبت به جهان بود، با توافق با ایالات متحده به پایان رسید. شناخت متقابل، به‌معنای توافق و هماهنگی نبود، اما مطابق با اهداف طرفین در آن زمان بود. نشانه‌های پایان این دوره، که تا همین اواخر به طول انجامید، اکنون به وضوح دیده می‌شوند.

بحث‌های زیادی در امریکا، پیرامون روابط با چین در چند دهه گذشته جریان دارد که عمدتاً شامل نارضایتی از سود بیشتری است که نصیب چین شده است. معیارها ممکن است متفاوت باشند، اما به‌طور کلی مخالفت با این نظر که بیجینگ ذینفع اصلی بوده است - حداقل از نظر تحول کشور و جایگاه آن در جهان- دشوار است. ستراتیژی دنگ شیائوپینگ برای صعود خاموش و تدریجی، کاملاً منطبق با روحیه چینی بود و نتیجه نیز بدون شک صحت آنرا توجیه می‌کند. اکنون برای چین بسیار دشوار است که بپذیرد این وضعیت فوق‌العاده مطلوب و سودمند، به پایان برسد.

اما این وضعیت به یک دلیل ساده اجتناب‌ناپذیر بود: چین قدرتی به‌دست آورده است که صرف‌نظر از خواسته‌ها و اهدافش، آنرا به یک رقیب بالقوه برای ایالات متحده تبدیل کرده است. این امر منجر به تغییر طبیعی رویکرد امریکائی به بیجینگ شده است. از این گذشته، سبک ایالات متحده، مستقیماً معکوس سبک کلاسیک چینی است که در بالا توضیح

داده شد. تلاش‌های اخیر چین – در اواخر دهه ۲۰۱۰ و اوایل دهه ۲۰۲۰ – بر تخفیف فشار رو به رشد امریکا، و عزم راسخ واشنگتن برای انتقال روابط به سطح رقابت ستراتیژیک متمرکز شده است. صادقانه بگوئیم که جرأت و اعتماد به نفس چین نیز رو به رشد بوده است؛ اما اگر همه چیز تنها به بیجینگ بستگی داشت، دوره همکاری سودمند می‌توانست چندین سال دیگر به طول بینجامد.

هرچه باشد، دوره جدیدی آغاز شده است. رویکرد دیپلماتیک چین نشان می‌دهد که بیجینگ دیگر از ایفای نقشی درخور، در سیاست جهانی نمی‌ترسد. دقت فوق‌العاده جزئیات برنامه صلح پیشنهادی چین برای مسأله اوکراین، نشان‌دهنده حفظ ویژگی‌های بارز دوره قبلی و رویکرد بسیار سنتی است. اما این نیز احتمالاً تغییر خواهد کرد. غرب ادعا می‌کند که تمایل چین برای نمایش بی‌طرفی، به سود مسکو است. این ادعای غرب، آن هم با لحنی غیرصمیمانه، وصله‌ای است که به چین نمی‌چسبد. البته از چین انتظار نمی‌رود که یک چرخش تند و تیز صورت دهد – که با طبعش هم چندان سازگار نیست – اما سمت‌گیری، چنین نشان می‌دهد.

مسأله بر سر این نیست که آیا چین در موضع روسیه در وقایع اوکراین، شریک است یا نه. بیجینگ با دقت از ابراز عقیده خودداری کرده است، زیرا این را مربوط به خود نمی‌داند. اما باز آرائی نیروها در صحنه جهانی، با حضور چین و روسیه، چه بخواهند و چه نخواهند از یک طرف، و ایالات متحده و متحدین آن از طرف دیگر، مسیر خود را طی می‌کند. از این پس این امر، به‌طور فزاینده‌ای روشن خواهد شد. **شی جین‌پینگ** طی ده سال در رأس کشورش، سیاست‌های داخلی و خارجی خود را متحول کرده است.

از یک طرف، او بیش از پیشینیان خود بر چشم‌انداز کلاسیک چینی تأکید دارد، و از سوی دیگر، او از شعارها و ایده‌های مرتبط با سوسیالیسم تجلیل می‌کند. اولی بر هماهنگی خودکفائی دلالت دارد، در حالی که دومی تمایل دارد به همان اندازه که به درون می‌نگرد، رو به سوی آینده داشته باشد. این ترکیب، احتمالاً موقعیت چین را در پنج یا ده سال آینده تحت حکومت شی جین‌پینگ تعریف می‌کند. محیط بین‌المللی خصمانه، به طور فزاینده‌ای توانائی بیجینگ در حفظ تعادل قابل قبول را به آزمون می‌نهد. آینده بستگی به این دارد که این تلاش‌ها تا چه حد موفق خواهند بود، از جمله برای روسیه.

*****

Fyodor Lukyanov *فیودور لویانوف، سردبیر نشریه روسیه در جهان، صدر هیأت رئیسه شورای سیاست خارجی و دفاعی، و مدیر تحقیقاتی باشگاه بحث و مذاکرات بین‌المللی والدای. در مورد نهاد اخیر، مقاله دیگری در همین شماره منتشر شده است.

دانش و امید-شماره ۱۷ اردیبهشت- ثور- ۱۴۰۲